

Ètica i escola. El tractament pedagògic de la diferència

Autors diversos

Barcelona: Rosa Sensat, 1990

El llibre que es presenta, premi Rosa Sensat de Pedagogia l'any 1989, és un dels primers textos didàctics publicats els anys noranta per treballar els valors de forma sistemàtica en contextos educatius.

A finals dels anys vuitanta es va iniciar la recuperació de l'estudi de la qüestió dels valors i l'educació moral en els contextos formatius. En educació, conceptes com "ètica", "valors" o "moral", generaven suspicàcies en ser relacionats sempre amb la idea de l'adoctrinament ideològic, herència del franquisme. La publicació l'any 1987 del llibre *La educació moral hoy. Cuestiones y perspectivas*, coordinat pels professors José Antonio Jordán i Félix Santolaria, va permetre conèixer diferents perspectives teòriques sobre la temàtica dels valors i va confirmar l'interès i la conveniència de començar a reflexionar sobre com s'havia de plantejar la qüestió dels valors en una societat democràtica i plural.

De forma pràcticament paral·lela, l'any 1989 es va constituir el GREM (Grup de Recerca en Educació Moral), a l'antiga facultat de pedagogia de la Universitat de Barcelona, amb l'objectiu de clarificar conceptualment les múltiples possibilitats teòriques de plantejar l'educació moral o educació en valors i proposar un model amb unes noves metodologies de

treball adreçades a la formació de ciutadans i ciutadanes crítics, autònoms i responsables, en la línia de les propostes de J. Dewey, J. Piaget o L. Kohlberg.

El primer esborrany de model teòric que integrava diversos models i tècniques d'intervenció va ser presentat l'any 1989 pels professors Miquel Martínez i Josep Puig, fundadors del GREM juntament amb Jaume Trilla i Ma. Rosa Buxarrais, en el llibre *Educación moral y democracia*. Un dels reptes del grup era la creació de materials que permetessin traslladar la proposta teòrica a estratègies aplicades, i és en aquest moment quan, juntament amb uns estudiants de doctorat, es va elaborar el material que ara es presenta, el primer text didàctic d'educació moral del grup.

La temàtica triada per aplicar el model teòric va ser "les diferències", per la quantitat de situacions de controvèrsia de caràcter ètic que pot arribar a generar.

El llibre s'estructura en tres parts. En la primera, hi ha una breu introducció teòrica sobre com el GREM proposa plantejar l'educació moral. També, una presentació del tema de la diferència des d'una perspectiva evolutiva que posa l'èmfasi en què es veu com a diferent en les diferents edats dels infants. Si en les edats més primerenques la diferència és de caràcter físic (portar ulleres, estar gras, ser alt, etc.), a mesura que s'avança cap a les operacions formals,

la diferència adopta altres perspectives (diferències ideològiques, culturals, socioeconòmiques, etc.).

Aquesta classificació de tipologies de diferències dona peu a la segona part del llibre, que consisteix en un seguit de fitxes didàctiques per treballar amb infants des de l'educació infantil fins a la secundària les perspectives de la idea de diferència que en cadascuna d'aquestes etapes pot arribar a adoptar. Aquesta és la part més extensa del treball, que té una clara vocació aplicada i didàctica.

Finalment, el llibre acaba amb un tercer bloc on s'expliquen les diferents tècniques de treball que s'indiquen en les fitxes, com poden ser la clarificació de valors, les estratègies d'autoregulació, les assemblees o la discussió de dilemes morals.

El conjunt és un llibre didàctic amb unes instruccions clares sobre com utilitzar les fitxes tècniques i una bona fonamentació teòrica per aplicar adequadament el model pedagògic. Tot i que ara pràcticament ja no s'utilitza per la quantitat i diversitat de materials que hi ha a l'abast dels professionals de l'educació, en el seu moment va tenir una important acceptació i va representar per al GREM un bon impuls per continuar amb l'aprofundiment teòric de la temàti-

ca, així com per a l'elaboració de materials aplicats, producció que encara avui dia continua.

Jesús Vilar
Professor de la Facultat d'Educació
Social i Treball Social
Pere Tarrés – Universitat Ramon Llull